

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1550/24
10.4.2025. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Јакић, председника већа, Татјане Обренчевић и Ивана Илића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Павле Бркић, адвокат из Београда, Кондина 26/2, против тужених ВВ и ГГ, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Јасмина Томковић Смиљанић, адвокат из Београда, Устаничка 134/3, ради дуга и утврђења ништавости, одлучујући о жалби тужених изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 615/14 од 18.12.2023. године, у седници већа одржаној дана 10.04.2025. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 615/14 од 18.12.2023. године у ставу првом, петом, шестом и седмом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 615/14 од 18.12.2023. године у ставу другом изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени ВВ и ГГ да тужиоцима АА и ББ солидарно исплате на име главног дуга износ од 154.303,47 евра са законском затезном каматом по стопи прописаној за ту валуту почев од 16.06.2021. године до исплате, на име камате за период од 1.1.2001. године до 31.12.2001. године износ од 3.082,05 евра и на име законске затезне камате обрачунате по стопи за валуту евро од 1.1.2002. године до 15.6.2021. године износ од 146.397,22 евра, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате у року од 15 дана од пријема пресуде, док се захтев за исплату законске затезне камате на досуђену камату од 3.082,05 евра и захтев за конверзију обавезе у динаре на дан вештачења 15.6.2021. године и законсу затезну камату на динаре **ОДБИЈА** као неоснован.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужених изјављена на пресуду Вишег суда у Београду П 615/14 од 18.12.2023. године у ставу трећем и четвртном изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Вишег суда у Београду П 615/14 од 18.12.2023. године ставом првим изреке дозвољено је преиначење тужбе учињено поднеском од 18.10.2023. године. Ставом другим изреке обавезани су тужени – противтужиоци ВВ и ГГ да тужиоцима АА и ББ солидарно исплате: на име главног дуга износ од 18.141.937,57 динара са законском затезном каматом почев од 16.06.2021. године до исплате, на име уговорене камате износ од 362.365,82 динара са законском затезном каматом почев од 16.06.2021. године до исплате и на име законске затезне камате износ од 17.212.374,46 динара. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев у делу којим су тужиоци тражили да им тужени солидарно исплате и то на име уговорене камате преко досуђеног износа од 362.365,82 динара до траженог износа од 2.267.266,09 динара са законском затезном каматом почев од 16.06.2021. године до исплате, на име законске затезне камате преко досуђеног износа од 17.212.374,46 динара до траженог износа од 19.022.772,81 динара. Ставом четвртим изреке делимично је усвојен противтужбени захтев тужених – противтужилаца ВВ и ГГ па је утврђено да је ништав уговор о девизном зајму Ов.бр. 2536/2000 од 15.11.2000. године: у делу члана I тачка 3. који гласи “на суму зајма од 301.791,36 дем обрачунаваће се камата од 12,5% годишње” и тачка 4. која гласи “целокупан износ једногодишње камате приписује се одмах главници дуга тако да бруто сума зајма износи 339.515,23 дем”; у делу члана II тачка 4. који гласи “на неуплаћене каматне рате обрачунаваће се и камата на камату све док се дотична рата односно рате у потпуности не исплате”; у делу члана III тачка 2. који гласи “зајмопримци изјављују да уколико дође до судског спора, одричу законске предности по којој се девизни зајам може обрачунавати у динарима по званичном курсу, а уколико се зајмодавац ипак сложи да се зајам обрачунава у динарима обрачунаваће се само по дневном курсу на слободном жиралном тржишту и то продајној цени. Ово је искључиво приватна воља и договор обе уговорне стране и не може је нити негирати нити мењати ни један суд јер се то неће признати нити од зајмодавца нити од зајмопримца”. Ставом петим изреке одбијен је противтужбени захтев којим су тужени – противтужиоци ВВ и ГГ тражили да се утврди да је ништав уговор о девизном зајму Ов.бр. 2536/2000 од 15.11.2000. године у преосталом делу. Ставом шестим изреке одбачена је противтужба у делу у коме су тужени – противтужиоци ВВ и ГГ, обоје из ... тражили да се брише извршна вансудска хипотека уписана на основу означеног уговора код РГЗ – СКН Аранђеловац у листу непокретности бр. ... КО ... и то на: кп.бр. ... КО ..., зграда бр. 1, посебан део 1 – стан бр. 1; кп.бр.... КО ..., зграда бр. 1, посебан део 2 – стан бр. 2; кп.бр. ... КО ...; кп.бр. ... КО ... Ставом седмим изреке обавезани су тужени – противтужиоци ВВ и ГГ обоје из ... као солидарни дужници да тужиоцима – противтуженима АА и ББ као солидарним повериоцима накнаде трошкове парничног поступка у износу од 4.802.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке о трошковима до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, док се захтев тужиоца – противтужених за затезну камату на трошкове парничног поступка од дана пресуђења до дана када се стекну услови за изрицање одбија.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавили тужени због погрешно утврђеног чињеничног стања, битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове жалбеног поступка су опредељено тражили.

Тужииоци су одговорили на наводе жалбе.

Апелациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 372 ЗПП ("Службени гласник РС" бр. 125 од 22.11.2004. године) који се примењује на основу чл. 506 ст. 1 ЗПП ("Службени гласник РС 72/11) и одлучио као у изреци из следећих разлога.

У спроведеном поступку нема битних повреда одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 1,2,5,7 и 9 ЗПП на које другостепени суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из члана 361 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку на које се указује жалбом тужених. Првостепена пресуда је довољно образложена и непротивречна, а нема ни друге недостатке због којих њена правилност не би могла да се испита.

Према утврђеном чињеничном стању дана 10.11.2000. године у ... је закључен уговор између зајмодавца ДД, правног претходника тужилаца и зајмопримца ГГ, ВВ и ЂЂ. У члану 1 констатовано је да је висина зајма 301.791,36 дем и да је одобраван по потреби фирме по приложеној листи. Уговорено је и да је до 01.01.2001. године зајам бескампан, а од 01.01.2001. године ће се на наведену суму обрачунавати камата од 12,5% на годишњем нивоу и да се целокупан износ једногодишње камате приписује главници тако да бруто сума зајма износи 339.515,23 дем. Уговорено је и да се зајам даје на 12 месеци и да се не отплаћује у једнаким месечним ануитетима него по могућностима и да се камата мора плаћати редовно најкасније сваког трећег радног дана у месецу те да уколико се не уплати редовно на износ камате од 3.143,58 дем обрачунаће се додатна камата од 3,5% на месечном нивоу. На неуплаћене каматне рате обрачунаваће се камата на камату све док се потпуно не исплати. Уговорне стране су се уговором споразумеле и да уколико дође до спора неће прихватити да се девизни зајам обрачунава у динарима, а ако се ипак зајмодавац са тим сложи обрачун ће се вршити по дневном тржишном продајном курсу. Уз уговор је приложен и хронолошки ред уплате код фирме "... " у корист фирме ... односно ... а који је уплаћен за лифероване сировине за потребе фирме у ... у коме је констатован уплаћен за лиферовану сировину у укпном износу од 301.000 дем уз констатацију да је 10.000 дем исплаћено у готовом 25.10.2000. године.

Овим уговором ГГ је гарантовала отплату дуга својом целокупном имовином. Налазом вештака утврђено је да је висина дуга на дан вештачења, 15.06.2021. Године, 154.303,47 евра или 18.141.937,57 динара, да кредитна камата износи 3.082,05 евра или 362.365,82 динара док законска затезна камата износи 146.397,22 евра или 17.212.374,46 динара. Тужени су у току поступка навели да никакав новац по основу уговора није дат туженима нити је "... " ... у висини уговореног зајма увозио робу од фирме "... ". У току поступка истицано је да је уговору из 2000. године претходио уговор из 1997. године на основу ког је тужени ВВ од сада покојног ДД, правног претходника тужилаца, позајмио износ од 137.000 ДМ с тим да су поводом овог зајма сачињена два уговора са различитим стопама уговорене камате те да је део новца по закљученом уговору враћен. Према наводима тужених потраживање са обрачунатом каматом из овог уговора садржано је у уговору о зајму који је предмет овог поступка из

2000. године и то као износ зајма а тужени су предметни уговор потписали како би наводно обезбедили додатни новац што је било условљено потписивањем спорног уговора. Приликом обрачуна, а према наводима тужених дошло је до пермутације цифара и обрачуната је камата од 12,5% на годишњем нивоу од 37.723,87 ДМ. Осим наведеног у току поступка тужени су истакли и да је сада покојни ДД остао дужан туженом ВВ износ од 188.825,08 ДМ те да је њихова намера била да накнадно обрачунају и утврде износ међусобних потраживања.

Првостепени суд је у доказном поступку спровео вештачење од стране вештака економско – финансијске струке који се изјаснио да стање по уговору из 2000. године није могуће довести у однос са уговором из 1997. године ни математички ни методолошки. Прихватајући наведени налаз вештака у том делу као и у делу којим је тврђена висина дуга првостепени суд је обавезао тужене на повраћај позајмљеног износа са припадајућим каматама. Вештак је у обрачунао износ дуга по уговору, уз конверзију из валуте у којој је обавеза настала у евро по фиксном курсу замене валута и у динаре по средњем курсу НБС на дан вештачења 15.6.2021. године. За целу 2001. годину је обрачуната домицилна камата на ДМ по стопи од 2%, а износ је претворен у евре такође по фиксном курсу замене валута. Камата је за време доцње од почетка 2002. године до 24.12.2012. године у еврима обрачуната по стопи ЕЦБ на главне операције за рефинансирање, а од тада до вештачења по стопи из чл. 4 Закона о затезној камати за валуту евро и првостепени суд је тај обрачун прихватио. Износи у еврима из обрачуна вештака који је прихватио првостепени суд су наведени у ставу другом ове пресуде.

Првостепени суд је нашао да је закључени уговор ништав у делу у коме је уговорена камата виша од законом дозвољене као и у делу којим је једногодишњи износ камате приписан главном дугу, у делу у коме је уговорен обрачун камате на камату и у делу којим су се странке одрекле законске предности по којем се девизни зајам може обрачунавати у динарима по званичном курсу а уколико се зајмодавац са тим сложи да се примени дневни жирални курс на слободном тржишту и по продајној цени те да се њихова воља не може негирати нити мењати те да ни један суд то неће признати нити од зајмодавца нити од зајмопримца и у овом делу је усвојио противтужбени захтев ставом четвртим побијане пресуде.

Супротно наводима жалбе правилно је првостепени суд утврдио ништавост наведених одредаба уговора, а без којих уговор може опстати и које нису биле услов уговора нити одлучујућа побуда због које је уговор закључен, а разлоге које је дао првостепени суд у образложењу своје одлуке у свему као правилне прихвата и овај суд.

Жалбени наводи да је закључењем овог уговора зајмодавац желео да обезбеди будуће позајмице не могу се прихватити као основани обзиром да су уговорне стране имале могућност да то констатују у самом уговору и евентуално услове хипотеку, а што нису учиниле, а осим тога ови наводи су контрадикторни и истицани у току поступка од стране тужених, који су тврдили да износ главног дуга заправо представља обрачун претходног дуговања, а што првостепени суд није прихватио, с обзиром на налаз вештака који ову везу није могао да утврди.

На другачију одлуку не утичу ни наводи жалбе тужених којима се истиче

непуноважност закљученог уговора уз образложење да је исти сачињен од стране сада покојног ДД. Тужени у току поступка нису доказали ни да се сада покојни ДД користио стањем нужде и тешким материјалним стањем тужених, њиховим неискуством, лакомисленошћу или зависношћу у циљу уговарања за себе несразмерне користи, а како је то наведено у жалби, имајући у виду да из чињеничног стања произилази да је новац туженом ВВ био потребан ради пословања и да је према његовим наводима исти имао потраживање према сада пок. ДД на име извршених радова које је могао да потражује. Стога је ставом петим побијане пресуде правилно одбијен захтев за ништавост уговора у преосталом делу.

Одлучујући о обавези тужених да тужиоцу исплате потраживане износе првостепени суд је погрешно применио материјално право, а на чију правилну примену другостепени суд пази по службеној дужности. Одредбом члана 395 Закона о облигационим односима прописано је да ако новчана обавеза гласи на плаћање у некој страниј валути или злату њено испуњење се може захтевати у домаћем новцу према курсу који важи у тренутку испуњења обавезе, из чега следи да нема основа за конверзију девизног потраживања у динарски износ на дан вештачења, или на други дан по избору повериоца и на обрачун законске затезне камате по стопи за динаре, обзиром да је то противно принудном пропису из чл.395 ЗОО који регулише валутну клаузулу. Конверзија какву је урадио првостепени суд би довела до нарушавања начела равнотеже међусобних давања из чл. 15 ЗОО због чега је првостепена пресуда преиначена у том делу и тужени су обавезани да тужиоцима исплате дуговани износ у еврима са камтом на ту валуту од дана вештачења до исплате и номинално обрачунате камате за време доцње до вештачења на које се даље не обрачунава камата, а све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан испуњења. Захтев за исплату одређене количине динара на име испуњења обавезе настале у страниј валути садржи у себи и захтев за исплату динарске противвредности те валуте и валута обрачуна и тренутак конверзије нису питања идентитета захтева, већ питања износа обавезе.

Захтев за исплату законске затезне камате на износ од 3.082,05 евра (уговорена за период од 1.1.2001. до краја те године) је неоснован јер је то супротно одредби из чл. 279 ст. 1 ЗОО, а тим пре што је првостепени суд ставом четвртим побијане пресуде утврдио ништавост погодбе о плаћању камате на камату.

Суд је ценио наводе жалбе којима се побија првостепена пресуда у делу којим је одбачен захтев тужених за брисање хипотеке, па је нашао да су били испуњени услови за за мериторно одлучивање о овом захтеву, обзиром да хипотека представља акцесорно право које прати судбину потраживања чијем обезбеђењу служи, те би правноснажна одлука којом се утврђује ништавост предметног уговора указивала да је обезбеђено потраживање престало и хипотекарном дужнику би пресуда којом се усваја захтев представљала исправу за брисање хипотеке у катастру. Суд је у овом делу одбацио тужбу, али с обзиром да је усвојен захтев за испуњење обезбеђеног потраживања, укидање решења из става шестог и мериторно одлучивање у оваквој ситуацији би било поступање на штету тужене странке која је једина изјавила жалбу, а таква интервенција је забрањена одредбом из чл. 381 ЗПП по којем се води поступак.

Правилна је одлука суда којом је дозвољено преиначење тужбе имајући у виду да

је то било целисходно за коначно решење односа међу парничним странкама, а исто није водило продужењу трајања парнице.

Тужиоцима су правилном применом чл. 149,150 и 159 Закона о парничном поступку досуђени трошкови заступања, вештачења и судске таксе према вредности усвојеног захтева и броју заступаних лица, па је жалба неоснована и у односу на одлуку о парничним трошковима.

Тужени немају правни интерес да жалбом побијају одлуку из става трећег изреке којим је одбијен тужбени захтев тужилаца и одлуку из става четвртог којом је делимично усвојен њихов противтужбени захтев, па је жалба на овај део пресуде по одредби чл. 365 став 3 Закона о парничном поступку недозвољена.

Захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен имајући у виду да су жалбом успели само у незнатном делу.

Из наведених разлога на основу члана 375, 380 тачка 4, 374, 387 тачка 2 и 161 став 1 Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Марина Јакић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић